

MODERN İKTİSAT BİLİMİNİN KURUCULARI

Modern iktisat biliminin önemli kurucularından olan,
Karl Polanyi
"Büyük Dönüşüm adlı eseriyle günümüz piyasa ekonomisini ortaya çıkaran kurumsal değişimi açıklayarak" iktisat biliminin unutulmazları arasına yer almıştır.

KARL POLANYI (1886-1964)

Yaşam Öyküsü: 1886 yılında Macaristan'da doğdu. Entelektüel düzeyi yüksek bir ailenin çocuğudur, öyle ki ailesinin yaşadığı yer savaş öncesi Budapeşte'nin en canlı entelektüel toplantılarına ev sahipliği yapmaktaydı. 1920'lerde Bela Kun hükümeti çökmeden önce Viyana'ya yerleşti ve burada gazeteci olarak çalışmaya başladı. Karısıyla beraber Macar edebiyatından derledikleri parçalardan oluşan Saban ve Kalem 1963'de yayınladı. 1922'den itibaren ekonomik liberalizme ve anti komünizme karşı yazılar yayımlamaya başladı. 1930'lerde Sovyet sosyalizmine karşı takınılan uzlaşmaz tavırlara karşı çıktı. 1930'larda faşizmin yükselişi sırasında ailesiyle İngiltere'ye yerleşti. 1946 yılından itibaren Columbia Üniversitesi'nde iktisat dersleri vermeye başladı. 1953 de 66 yaşındayken emekliye ayrılıp Kanada'ya yerleşti. Yaşamının son yıllarında dünya barışının korunması amacıyla yönelik olarak iktisadi ve siyasi araştırmalar yapan bir uluslararası süreli yayının oluşturulması için çalıştı. Bu tür bir dergi olan Co-existence'm ilk sayısının yayımlanmasından kısa bir süre sonra 1964 yılında Kanada da öldü.

Eğitim-Kariyer: Budapeşte Üniversitesinde hukuk ve felsefe öğrenimi gördü. Üniversite eğitimi sırasında Viyana mantıksal pozitivistlerinden etkilenen Galile Çevresi adlı bir grupta yer alarak toplumsal olayları bilimsel temelle inceleme konusunda faaliyetlerde bulundu. Fakat Marksist düşünceden etkilenmiş olmasına rağmen ahlaki kaygılar taşıması ve toplumsal değerler üzerinde düşünmesi onu bilimsel sosyalistlerden ayırtırmaktadır. Kısa bir süre avukatlık yaptı. 1930'lu yıllarda Oxford ve Londra Üniversite'sindeki işçi eğitim programlarında yer aldı. 1947-1958 arasında ABD'de Columbia Üniversitesinde iktisat dalında konuk profesörlük yaptı. Bir grup bilim adamı ile birlikte, iktisat tarihi ve iktisadi antropoloji alanında sistemli bir yaklaşım olan Trade and Market in the Early Empires'ı ("İlk İmparatorluklarda Ticaret ve Pazar") yazdı. Karl Polanyi'nin en önemli eseri ise ana akım iktisat teorisine ve kavramsallaştırmasına eleştiri getirdiği Büyük Dönüşüm isimli kitabıdır. Yaşamının son yıllarında dünya barışının korunması amacıyla yönelik olarak iktisadi ve siyasi araştırmalar yapan bir uluslararası süreli yayının oluşturulması için çalıştı. Bu tür bir dergi olan Co-existence'm ilk sayısının yayımlanmasında emeği geçti.

İktisat Bilimine Katkıları: : Polanyi 1944'de yayımladığı Büyük Dönüşüm adlı eseri ile iktisadın piyasa sistemine doğallık atfeden kavramsallaştırmasına eleştiri getirmiştir. Bu kavramsallaştırmaya alternatif olarak sunduğu günümüzde ekonomiye kültürel bir yaklaşım olan , ekonominin toplum ve kültürün içine yerleşmişliğini savunan özselcilik, geleneksel iktisata aykırıdır. Polanyi, piyasanın özerk bir ekonomik alan tanımladığını, İngiliz Sanayi Devriminin zenginliği çoğaltmasının yanı sıra tüm toplumsal dokuda tahribat yaptığını savunarak kapitalist piyasa ekonomisinin toplumsal bakımdan yaşayabilir olmadığını ileri sürmüştür. Açlık korkusunun ve kar güdüsünün toplumsal bölünmeler yarattığını ve yıkıcı olduğunu savunmuştur. Polanyi'ye göre I.Dünya Savaşından sonra ve 1930'da Sosyalizm'e, Faşizm'e ve ABD'de Yeni Düzen (New Deal) politikalarına yol açan karışıklıklar, iktisadi ve toplumsal bakımdan katlanılamaz duruma gelen piyasa ekonomisinin dönüşümünü göstermekteydi. Çağdaş toplumun en önemli sorununun, özerk piyasaya bağımlı iktisadi güçler üzerinde, özgürlüğü yok etmeden yeniden denetim kurabilme sorunu olduğunu ileri sürmektedir. Bu bakımdan Polanyi, iktisadi düşüncenin aykırı bir sesi olarak yazında yerini almıştır. The Great Transformation adlı eseri Büyük Dönüşüm olarak Türkçeye çevrilmiştir.